अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, कांदळवन कक्ष, मुंबई यांचे कार्यालय,
३०२,वेक फिल्ड हाऊस,३ रा मजला, ब्रिटानिया रेस्टोरंट जवळ, बॅलार्डइस्टेट, फोर्ट,मुंबई४०० ००१.
दूरध्वनी क्र.२२६१४९८४/८५,Email:ccfmmumbai@gmail.com/dcfmangrovecell@gmail.com/konkanmangroves@gmail.com

विषय:- कोकण पाणथळ तक्रार निवारण समितीच्या बैठकीचे मंजूर इतिवृत्त.

जा.क्र.कक्ष-१/ल.ले/ ३४ /सन २०२०-२१
फोर्ट, मुंबई ४०० ००१ दिनांक:०८/१०/२०२०

प्रति,

१. विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग, नवी मुंबई.
२. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक कांदळवन कक्ष, मुंबई.
३. जिल्हाधिकारी, मुंबई/ मुंबई उपनगर/ ठाणे/ पालघर / रायगड / रत्नागिरी / सिंधुदुर्ग.
४. पोलिस आयुक्त, मुंबई/ठाणे यांचे प्रतिनिधी.
संबंधित जिल्हा पोलीस अधिक्षक, [ठाणे (ग्रामीण) /पालघर/ रायगड/ रत्नागिरी/ सिंधुदुर्ग]
५. संचालक, पर्यावरण विभाग.
६. अपर आयुक्त, विभागीय आयुक्त कार्यालय, कोकण विभाग.
७. महानगर पालिका आयुक्त / सह आयुक्त (मुंबई / नवी मुंबई / ठाणे / मिरा भाईंदर/ वसई-विरार / कल्याण-डोंबविली / भिवंडी निझामपुर / उल्हासनगर.)
८. श्री. दयानंद स्टॅलिन, संचालक, वनशक्ती अशासकीय संस्था.
९. प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ.
१०. नगर रचना विभागाचे अधिकारी / CIDCO यांचे प्रतिनिधी.
११. डॉ. महेश शिंदीकर, Applied dept of Science, College of Engineering Pune.

उपरोक्त विषयान्वये कोकण विभागातील वेटलँड संदर्भात पाणथळ तक्रार निवारण समितीची **३०** वी बैठक सोमवार, दिनांक २१/०९/२०२० रोजी ऑनलाईन पध्दतीने बैठक मा.विभागीय आयुक्त कोकण विभाग यांचे अध्यक्षतेखाली घेण्यात आली.

सदर बैठकीचे मंजूर इतिवृत्त आपणास माहिती व पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात येत आहे. त्या अनुषंगाने इतिवृत्तातील सूचनेप्रमाणे योग्य ती कार्यवाही करुन पाणथळ तक्रारींबाबतचा अहवाल पुढील बैठकीपूर्वी या कार्यालयात सादर करावा, ही विनंती.

सदस्य सचिव,
कोकण पाणथळ तक्रार निवारण समिती
तथा
उपवनसंरक्षक कांदळवन कक्ष, मुंबई.

कोकण विभागातील वेटलँन्ड संदर्भात पाणथळ तक्रार समितीची ३० वी ऑनलाईन बैठक दि.२१.०९.२०२० रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.

समितीचे अध्यक्ष तथा विभागीय आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखाली सदरची ऑनलाईन पध्दतीने बैठक घेण्यात आली. अध्यक्षांनी उपस्थितांचे स्वागत केले व समितीच्या बैठकीस सुरुवात केली. सदर बैठकीस खालील अधिकारी व व्यक्ती उपस्थित होते.

अ.क्र.	नाव	पद	कार्यालय
१	श्री. अण्णासाहेब मिसाळ	अध्यक्ष, कोकण पाणथळ तक्रार निवारण समिती तथा विभागीय आयुक्त कोकण विभाग	विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग, बेलापूर, नवी मुंबई.
२	श्री. वीरेंद्र तिवारी	अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक कांदळवन कक्ष, मुंबई	अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, कांदळवन कक्ष, मुंबई.
३	श्री. राजीव निवतकर	जिल्हाधिकारी मुंबई शहर	जिल्हाधिकारी मुंबई शहर
४	श्री. मिलिंद बोरीकर	जिल्हाधिकारी मुंबई उपनगर	जिल्हाधिकारी मुंबई उपनगर
५	श्री. राजेश नार्वेकर	जिल्हाधिकारी ठाणे	जिल्हाधिकारी ठाणे
६	श्रीमती निधी चौधरी	जिल्हाधिकारी रायगड	जिल्हाधिकारी रायगड
७	श्री. माणिक गुरुसळ	जिल्हाधिकारी पालघर	जिल्हाधिकारी पालघर
८	श्रीमती के. मंजुलक्ष्मी	जिल्हाधिकारी सिंधुदुर्ग	जिल्हाधिकारी सिंधुदुर्ग
९	श्रीमती. निनु सोमराज	उप वनसंरक्षक, कांदळवन कक्ष, मुंबई.	अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, कांदळवन कक्ष, मुंबई.
१०	श्री. संजय खेडसकर	नायब तहसिलदार महसूल, रत्नागिरी	जिल्हाधिकारी रत्नागिरी
११	श्री. स्वप्निल तांगडे	उपविभागीय अधिकारी वसई	जिल्हाधिकारी पालघर
१२	श्री. दिनेश पैठणकर	नायब तहसिलदार, उप विभागीय कार्यालय, ठाणे.	तहसिलदार ठाणे कार्यालय.
१३	निवासी जिल्हाधिकारी	निवासी जिल्हाधिकारी, वसई	जिल्हाधिकारी पालघर
१४	श्री. महेश इंगळे	एस.एल.आर. मुंबई शहर	जिल्हाधिकारी मुंबई शहर यांचे प्रतिनिधी
१५	श्री. वासुदेव बि. पवार	ठाणे महानगरपालिका, तहसिलदार ठाणे	ठाणे महानगरपालिका
१६	श्रीमती अनुपमा	नवीमुंबई एन्व्हा. प्रीझ. सो. प्रतिनीधी	नवीमुंबई एन्व्हा. प्रीझ. सोसायटी
१७	श्री. ए. का. संख्ये	कार्यकारी अभियंता, मुंबई महानगरपालिका	मुंबई महानगरपालिका
१८	श्रीमती सुलोचना कळंबे	वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक	पोलीस आयुक्त , मुंबई.
१९	श्रीमती मनिषा प्रधान	प्रधान प्रदुषण नियंत्रण अधिकारी ठाणे महानगरपालिका	प्रदुषण नियंत्रण मंडळ, ठाणे महानगरपालिका
२०	श्री. प्रमोद पाटिल	नोडल अधिकारी सिडको	सिडको
२१	श्री. स्टॅलिन डी	वनशक्ती	वनशक्ती
२३	श्री. महेश शिंदीकर	पाणथळ तज्ञ	कॉलेज ऑफ इंजिनियरींग, पुणे.

अ. क्र	मुद्दा	करावयाची कार्यवाही	अंमलबजावणी करणारी यंत्रणा
*	**पाणथळ क्षेत्राचे संरक्षण करण्याच्या दृष्टीने मा. अध्यक्षांनी प्राधान्याने सर्व सदस्यांना दिलेल्या सूचना**	• समितीचे अध्यक्षांनी पाणथळ क्षेत्राचे संरक्षण व संवर्धन करण्याच्या दृष्टीने सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना पाणथळ समितीचे गांभिर्य लक्षात घेऊन प्रत्येक जिल्हा निहाय आढावा घेतला व त्या अनुषंगाने पुढीलप्रमाणे महत्वाच्या सूचना दिल्या आहेत. • **जिल्हाधिकारी मुंबई शहर** :- समितीच्या अध्यक्षांनी जिल्हाधिकारी मुंबई शहर यांचे प्रतिनिधींना (SLR) यांनी आता पर्यंत ९ वेटलॅन्ड क्षेत्रावर **National Wetland Atlast नुसार एकूण किती जागा पाणथळ आहे आणि सध्यस्थितीत त्यांचे संरक्षणाकरिता** काय उपाययोजना केली ? संबंधीत जागा कोणाच्या मालकीची आहे, महापालिकेने केलेली कार्यवाही, संबंधीत अधिकारी कोण आहेत या बाबत सर्व माहिती समितीपुढे सादर करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. • **जिल्हाधिकारी पालघर** :- पालघर जिल्हयातील **८७ पाणथळ क्षेत्रातील ६ Identfy झाले असून प्रलंबित ८१ तहसिलदार प्रांत कडून** Verify करण्याची कार्यवाही १५ दिवसात पुर्ण करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. • **जिल्हाधिकारी रत्नागिरी** :- समितीने रत्नागिरी जिल्हयातील पाणथळ ६२ जागा असतील उदा. तलाव, सरोवर याला पाणथळ क्षेत्र घोषित करण्याच्या सूचना दिल्या व त्या अनुषंगाने नव्याने पाणथळ क्षेत्र तपासण्यास सांगितले. • **जिल्हाधिकारी मुंबई उपनगर** :- या संदर्भात ४९ पाणथळ क्षेत्र तपासूण्यात आले होते. त्यामध्ये ४ क्षेत्र पाणथळ असल्याचे चे दिसून येत असे जिल्हाधिकारी यांनी सांगितले होते. परंतु ज्या ठिकाणी पाणथळ क्षेत्र आहे त्याचे योग्य तपासणी करण्याच्या सूचना दिल्या व त्यांचे छायाचित्रासहीत अहवाल सादर करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत.	**संबंधीत सर्व जिल्हाधिकारी**
*	**नोडल अधिकाऱ्यांच्या उपस्थितीतीबाबत.**	• समितीच्या अध्यक्षांनी सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना अतिरिक्त जिल्हाधिकारी किंवा निवासी जिल्हाधिकारी यांना समितीसाठी नोडल अधिकारी यांना नियुक्त करण्यास व नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्याचे नाव, पदनाम, मोबईल, ईमेल याबाबतची माहिती सदस्य सचिवांना पत्राद्वारे कळविण्याचे निर्देश दिले आहेत.	**सर्व जिल्हाधिकारी, सर्व महानगरपालिका, सिडको**

		• त्या अनुषंगाने समितीने सर्व सदस्यांना या समितीबाबत गांभीर्यपूर्वक विचार करुन योग्य नोडल अधिकारीच दरमहा होणाऱ्या बैठकीमध्ये उपस्थित राहतील याची दक्षता घेण्याच्या सूचना सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना दिल्या आहेत.	
१	श्री. धिरज परब:- पालघर जिल्हयातील वसई तालुक्यात वरसावे पूल महामार्गापासून लोढा जैन मंदिर पर्यंतच्या परिसरात कांदळवन, पाणथळचा नाशकरुन, सीआरझेड, इकोसेन्सेटिव्ह झोनमध्ये चाललेल्या प्रचंड भराव-बांधकामा प्रकरणी.	• मा. आयुक्त Environment Protection Act नुसार SDO तसेच MPCB च्या अधिकाऱ्यांना FIR आणि चार्जशिट दाखल करण्याच्या सुचना जिल्हाधिकारी, पालघर यांच्या प्रतिनिधींना दिल्या होत्या. • जिल्हाधिकारी पालघर यांच्या प्रतिनिधींना याबाबत रु. २५ लाख इतका दंड वसूल केला गुन्हा देखील दाखल करण्यात आला आहे असे सांगितले. • समितीने सदर ठिकाणी वसई विरार महानगरपालकेमार्फत भराव हटविण्याची कार्यवाही पुर्ण करुन अहवाल सादर करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. तसेच सदस्य सचिवांना देखील या बाबत पत्राद्वारे भराव हटविण्यासाठी वसई विरार महानगरपालिकेस कळविण्यास सांगितले. • वसई विरारा महानगरपालिकेकडून कोणीही प्रतिनिधी उपलब्ध नसल्यामुळे समितीने पुढील बैठक प्राधान्याने महापालिकेच्या नोडल अधिकाऱ्यांना उपस्थित राहण्यास नोटीस पाटविण्याच्या सूचना दिल्या.	जिल्हाधिकारी पालघर
२	श्री. धिरज परब: - भाईंदर पूर्व, जेसलपार्क येथे वसई खाडी किनारी कांदळवन, पाणथळ, सीआरझेड १ मध्ये मेरीटाईम बोर्ड ने जेट्टी, रॅम्प व पालिकेने रस्ता बांधकामे केले बाबत.	• या तक्रारी संदर्भात MCZMA यांच्यामार्फत सदर जागेवर काम करण्याच्या परवानग्या जानेवारी २०१७ मध्ये घेण्यात आल्या आहेत. • तहसिलदार ठाणे यांचे अहवालानुसार सदर जागेवर जेट्टीचे काम केलेले असून कांदळवनाचे नुकसान झालेबाबत प्रथमदर्शनी दिसून येत नाही.	तहसिलदार ठाणे (जिल्हाधिकारी ठाणे) आणि मिरा-भाईंदर महानगरपालिका आणि तहसिलदार ठाणे
३	श्री. धिरज परब: - जेसलपार्क खाडी पात्रात व किनारी कांदळवन, पाणथळ मध्ये महापालिके कडून बेकायदा नाले बांधून सांडपाणी सोडणे तसेच कचरा, निर्माल्य प्लॅस्टिक व अन्य साहित्य टाकून पर्यावरणाचा ऱ्हास		

४	श्री. स्टॅलीन डी - दि.३१.०१.२०१९ Please act to stop illegal destruction of wetlands In Wadala /nearby areas	• सध्यस्थितीत सदर ठिकाणी पाण्याचे प्रवाहन पुर्ववत करण्यात आले आहे असे सदस्य सचिवांनी सांगितले. • समितीच्या अध्यक्षांनी याबाबत जिल्हाधिकारी ठाणे यांच्यामार्फत केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल सादर करण्याच्या सूचना दिल्या. • परंतु सध्या भराव पुन्हा सुरु असल्याचे तक्रारदार यांनी सांगितले. त्या अनुषंगाने मा. अध्यक्षांनी महानगरपालिकेच्या प्रतिनिधींना याबाबत आवश्यक कार्यवाही करुन १५ दिवसात अहवाल सादर करण्याच्या सूचना दिल्या व याबाबत सॉल्ट पॅन अधिकाऱ्यांना देखील कळविण्यास सांगितले.	जिल्हाधिकारी मुंबई शहर
५	श्री. सुनिल अगरवाल व श्री. स्टॅलिन डी. २४.०३.२०१९ Drying up of Panje Wetland in Uran & debris dumping in Bhenkhal The Nature Connect Foundation :- Save Panje wetland	• या संदर्भात सिडको व NMSEZ नुसार पाणजे हे क्षेत्र हे National Wetland Atlas नुसार सदरची जागा पाणथळ जागा नसून सदरचे क्षेत्र हे SEZ (Special Economic Zone) मधील असल्याचे जिल्हाधिकारी रायगड यांनी माहिती दिली. परंतु पाणजे हे क्षेत्र CRZ मधील आहे किंवा कसे व तेथे CRZ चे उल्लंघन होत असल्यास जिल्हाधिकारी रायगड यांना सदर क्षेत्राचे संरक्षण करण्याचे निर्देश समितीच्या अध्यक्षांनी दिले. • त्या अनुषंगाने समितीने सिडको यांच्या प्रतिनिधींना सदर ठिकाणी कांदळवनाचे नुकसान होऊ नये यासाठी पावसाच्या काळात फक्त सदर ठिकाणचे गेट बंद करण्याचे निर्देश दिले व इतर वेळी पुर्णपणे गेट खुले ठेवण्याचे निर्देश दिल्या आहेत. • तसेच भेंणखळ येथील जागेचे सिडको अंतर्गत असलेल्या Planning Authority ने जागा Restore करण्याच्या सुचना दिल्या व सिडको यांनी पर्यावरण विभागाच्या मदतीने सदर जागेबाबत १५ दिवसात योग्य ती कार्यवाही करुन जागा Restore करुन अहवाल सादर करावा असे समितीने निर्देश दिले आहेत.	जिल्हाधिकारी रायगड व सिडको **अहवाल अप्राप्त**
६	**श्री. समिर सुभाष वर्तक आणि मॅकेन्झी डांबरे**	• सदरची जागा Restore करण्यासाठी SDO वसई जि. पालघर योग्य ती कार्यवाही करावी व वसई विरार महानगरपालिकेमार्फत	जिल्हाधिकारी पालघर

	२२/०२/२१९ भुईगाव येथील पाणथळ जागेवर तिवरांची कत्तल होऊन अतिक्रमणाबाबत शासनाच्या उदासीन धोरणाबाबत बेमुदत उपोषणाबाबत.	सदर जागेचे Restoration करण्याच्या सुचना समितीच्या अध्यक्षांनी दिल्या आहेत.	वसई विरार महानगरपालिका **अहवाल अप्राप्त**
७	**श्री.धिरज परब यांच्या तक्रारी संदर्भात.** भाईंदरच्या उत्तन येथील एस्सेलग्रुपने (पॅन इंडिया) कट कारस्थान करून कांदळवनाची प्रचंड तोड व बांध घालून पर्यावरणाचा ऱ्हास केल्या प्रकरणी.	• या तक्रारी बाबत समितीने तहसलिदार, मुंबई उपनगर, पर्यावरण विभागाचे अधिकारी, वन विभागाचे अधिकारी यांनी श्री. हरीश पांडे यांच्या सोबत सदर जागेची पुन्हा स्थळ पाहणी करुन त्याबाबत केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल सादर करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. • बी.एम. सी, एम. एम आर.डी.चे अधिकरी आणि वन विभाग यांच्यामार्फत एकत्र स्थळ पहाणी करण्याच्या सचूना दिल्या.	जिल्हाधिकारी मुंबई उपनगर **अहवाल अप्राप्त**
८	**श्री. फ्रान्सिस डिसोजा:-** अध्यक्ष, हरीत नैसर्गिक वेभव बचाव अभियान, भुईंगाव ता. वसई **(मौजे भुईगांव सर्वे क्र.** २२०)	• सदर जागेवरील Restoration ची कार्यवाही अद्याप प्रलंबित आहे. • समितीने या तक्रारी बाबत तक्रारदारा सोबत पुन्हा स्थळ पाहणी करुन योग्य ती कार्यवाही करुन दि.१०.०२.२०२० पर्यंत अहवाल सादर करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. • या तक्रारीबाबत समितीने Restoration ची कार्यवाही करण्यासाठी १५ दिवसात अहवाल सादर करण्याच्या सूचना वसई विरार महागनरपालिकेला देण्याबाबत सांगितले. • तसेच डेब्रिज काढण्यासाठी आवश्यक अंदाजपत्रक १५ दिवसात तयार करुन आयुक्त, मिरा-भाईंदर व वसई विरार महानगरपालिका यांना पाठविण्यात यावे व त्याच्या संरक्षणसाठी आवश्यक Fencing व सी.सी. टी.व्ही कॅमेरा लावण्याबाबत योग्य नियोजन करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत.	जिल्हाधिकारी पालघर आयुक्त, वसई विरार महानगरपालिका
९	श्री. स्टॅलिन डी दि.२०.०१.२०२० Reclamation of Wetlands left from Kharigaon toll plaza as one drives from Thane to Kalyan.	• सदर ठिकाणची जागा ही खार जमीन आहे तिथे वेटलॅन्ड अॅटलास अनुसार पाणथळ क्षेत्र नाही. तसेच तेथे कांदळवन देखील आहे तसेच तेथील पाण्याचे प्रवाह देखील बंद करण्यात आलेले आहे. • तसेच सदर ठिकाणी भराव देखील करण्यात आला आहे. • वनक्षेत्रपाल भिवंडी यांचे अहवालानुसार खारीगाव पाईप लाईन रस्त्याच्या बाजूला बांधकामाचे डेब्रिज टाकून १० फूट पर्यंत भराव	जिल्हाधिकारी ठाणे व ठाणे महानगरपालिका, पर्यावरण विभाग

		केला असून सदर ठिकाणी काही प्रमाणात कादंळवनाचा ऱ्हास झाला आहे.	
१०	श्री. बी.एन. कुमार दि.22.01.2020 Dangerous burial of wetlands at Ghansoli, Navi Mumbai.	• सिडको यांना त्यांच्याकडे असलेले कांदळवन क्षेत्र हे वन विभागास प्राधान्याने हस्तांतरीत करण्यासाठी सिडको यांच्या व्यवस्थापकीय संचालक यांना पत्राद्वारे कळविण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. • या तक्रारी संदर्भात सिडको यांच्या प्रतिनिधींनी सदर ठिकाणी स्थळ पाहणी झालेली नाही असे सांगितले. • त्या अनुषंगाने समितीने तात्काळ सदर ठिकाणी भराव आणि पाणथळाचा ऱ्हास झाला असल्यास ते पुर्ववत करुन अहवाल सादर करण्याच्या सूचना सिडको यांच्या प्रतिनिधींना दिल्या आहेत.	जिल्हाधिकारी ठाणे आणि सिडको
११	श्री. सुनिल अगरवाल दि.24.02.2020 Debris dumping in TS Chanakya Wetlands	• या तक्रारीबाबत समितीने SDO ठाणे आणि सिडको व संबंधीत पोलीस अधिकारी यांच्या सोबत एकत्र स्थळ पाहणी करुन FIR दाखल करण्याच्या व केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल समितीपुढे सादर करण्याच्या सूचना दिल्या. • या बाबत सदर ठिकाणी पाणथळ जागेवर भराव झालेला नाही असे सिडको यांच्या प्रतिनिधींनी सांगितले.	जिल्हाधिकारी ठाणे आणि सिडको

(अण्णासाहेब मिसाळ)
अध्यक्ष
कोकण पाणथळ तक्रार निवारण समिती
तथा विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग.